

ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ
ਜਮਾਤ: ਦਸਵੀਂ
ਪੰਜਾਬੀ-ਬੀ
ਟਰਮ-2 (ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ, 2022)
2021-2022

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਲਿਖਤੀ= 35 ਅੰਕ

- ਨੋਟ: 1. 02 ਅੰਕ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
 2. ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
 3. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 1. ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

2 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 2. ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1*5= 5 ਅੰਕ

ਇੱਕ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿਉ:

- (i) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਵਰ ਧੁਨੀਆਂ ਹਨ ?
 (ii) ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ ?

ਸਹੀ/ਗਲਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

- (iii) 'ਹਮਦਰਦੀ' ਵਸਤੂ-ਵਾਚਕ ਨਾਂਵ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹੈ? (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਬਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ:

- (iv) ਅ, ਆ, ਏ, ਈ ਅਤੇਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਵਰ ਹਨ। (ਹ/ਓ)
 (v) 'ਉਜਾਲਾ' ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ..... ਹੈ। (ਹਨੇਰਾ/ਚਾਨਣ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲਗਪਗ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

- (ੳ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ
 (ਅ) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ
 (ੲ) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

2+4=6 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 4. ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਈਕਲ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨੇੜੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਵਾਰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹੱਲ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

1+3+1= 5 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ।

ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਲੀਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਆਕਤ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਪਯੋਗ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੁਣ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਖੁਦ ਵਿੱਦਿਆ ਅਭਿਆਸ ਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਬੁੱਧ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉਗਣ ਵਾਲੇ ਬੂਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਗਣ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿੱਦਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

1+3=4 ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 6. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਆਕਰਨਕਾਰ ਪਣਿਨੀ, ਜਿਸਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ 'ਅਸ਼ਟਾਧਿਆਇ' ਸੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਆਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਦਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਈਸ਼ਵਰੀ ਗਿਆਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਪਾਣਿਨੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣਿਨੀ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਹੀ ਮੂਰਖ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਕਰਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਆਕਰਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਾਣਿਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਕਰਨ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਾਣਿਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਨਿਯਮ ਅਜੇ ਵੀ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ:

1. ਪਾਣਿਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ?
2. ਪਾਣਿਨੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰੀ ਗਿਆਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
3. ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣਿਨੀ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਕਰਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ? $1*3= 3$ ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 7. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ।

ਨਹੁੰ ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਣਾ, ਪੱਲਾ ਝਾੜਨਾ

ਫੁੱਲੇ ਨਾ ਸਮਾਉਣਾ, ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਰੰਗ ਉੱਡ ਜਾਣਾ

$2*3= 6$ ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 8. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸਰਾਮ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉ:

(ੳ) ਅੱਛਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਐੱਮ.ਏ. ਹਨ

(ਅ) ਰੋਟੀ ਟੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਚ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ

(ੲ) ਹਾਏ ਮੇਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ ਗਲਤੀ ਮੈਂ ਹੋਈ ਹੈ।

$\frac{1}{2} *4= 2$ ਅੰਕ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 9. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਵਚਨ ਬਦਲ ਕੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਵਾਕ ਬਣਾਓ

(ੳ) ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਦਰਜੀ, ਨਾਈ ਤੇ ਤਰਖਾਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਚਲ ਪਿਆ।

(ਅ) ਆਦਰਸ਼ਕ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵੀ ਚੌਖੀ ਉੱਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

$1*2= 2$ ਅੰਕ

-----0-----